

Preek over HC Zondag 25

Liturgie:

Votum en groet

Zingen: Lb. 328:1,2,3

Gebed

Schriftlezing: 1 Petrus 1

Zingen: Ps. 93:1,2,3

Tekst: HC Zondag 25 (+ NGB art. 33)

Preek

Zingen: Ps. 27:1,3,7

Geloofsbelijdenis van Nicea

Zingen: Gez. 108

Gebed

Collecte

Zingen: Gez. 118:1,2,3

Zegen

Gehouden te: Baflo, 14-06-15 (14.30 u.)

Preek

Thema: God zet voor ons zijn handtekening onder de belofte van het evangelie.

Gemeente van onze Heer Jezus Christus, broeders en zusters, jong en oud,

1. Handtekening

Wanneer zet je je eerste handtekening? Als je zo tussen de 12 en de 14 bent. Je hebt bij voorbeeld een eigen ID-kaart nodig. Dan moet je een handtekening zetten op het aanvraagformulier. Die komt op je ID-kaart te staan.

"Heb je wel een handtekening?" vraagt iemand misschien plagerig. Dan ga je even oefenen op een papiertje. Je zet je naam op papier met een mooie haal er onder. Dan heb je je eerste handtekening. Die ontwikkelt zich in de loop van de jaren. U zet als oudere ook af en toe een handtekening onder een brief, een belastingformulier of een ander document. Dat kan ook elektronisch tegenwoordig.

Een handtekening is echt iets van je zelf. Het is je waarmerk. Als je hem ergens plaatst, dan betekent dat: "Het is echt waar, wat hier staat. Ik sta ervoor in. Aldus naar waarheid ingevuld." Of bij een brief: "Het is echt van mij."

Het zetten van een handtekening heeft dus waarde in de omgang tussen mensen en instanties. Het zegt iets over de betrouwbaarheid van wat geschreven staat en van wat mensen onderling afspreken.

God de Heer doet dat ook, zijn handtekening zetten onder zijn boodschap, als een waarmerk van echtheid en betrouwbaarheid daarvan. Nee, God zet niet letterlijk zijn handtekening. Dat snap je wel. Hij hecht wel zijn zegel aan zijn beloften. Hij geeft bij zijn beloften zijn "*heilige zichtbare tekens en zegels*" om ons de belofte van het evangelie nog beter te doen verstaan en te verzegelen.

Vroeger hechtte men een lakzegel aan een document. Met de afdruk van de zegelring van de koning bijvoorbeeld. Dan kon je erop aan dat het een document van de koning was.

Tegenwoordig zetten we een handtekening. Dat heeft dezelfde waarde.

God geeft zijn zegel. Hij zegt daarmee tegen ons: "De belofte van het evangelie komt echt van mij en is echt voor jou bestemd. Geloof dat maar."

God geeft zelfs twee sacramenten. Een dubbele handtekening, zou je kunnen zeggen. Dat is de boodschap van zondag 25.

God zet voor ons zijn handtekening onder de belofte van het evangelie.

2. Ondertekend document

Een handtekening op een leeg kladblaadje heeft geen betekenis. Het zegt niets. Het is niet meer dan een krabbeltje van je naam. 'Zo ziet mijn handtekening eruit.' Dat is alles.

Waarde krijgt je handtekening pas onder een document. Dan gaat het nog niet om die handtekening zelf, maar om wat in dat document staat. Om wat je hebt afge-

sproken en vastgelegd, om de gegevens die je op je formulier hebt ingevuld en waar bijvoorbeeld de belastingdienst mee werken moet.

Zo is het ook bij Gods handtekening. De sacramenten zijn *'heilige zichtbare tekens en zegels, die God heeft ingesteld.'* Maar ze hebben alleen waarde, omdat God ze hecht aan wat Hij zelf zegt en heeft vastgelegd.

Wassen met water bij de doop zegt op zichzelf genomen niets. Je wast je immers elke dag met water. Het breken van het brood zegt ook niets. Een vader in Israël deed dat bij elke maaltijd. Evengoed als wij elke dag ons brood snijden of de aard-appels met onze vork fijn maken op ons bord. Een dagelijkse handeling, waar we niet eens meer bij nadenken.

God kiest die gewone handelingen uit. Hij hecht vast ze aan de belofte van het evangelie. Zo geeft Hij de tekenen door zijn woord een bijzondere betekenis. Sacramenten zijn niet los verkrijgbaar.

Het is ook niet zo, dat je de genade van God als vanzelf krijgt, wanneer je maar op een goede manier en met een goede gesteldheid de sacramenten gebruikt. Dat is – kort door de bocht gezegd – tot op vandaag de leer van de Rooms Katholieke Kerk.

Die kerk heeft ook een catechismus. De "Katechismus van de Katholieke Kerk". Dat is een officiële uiteenzetting van de leer met een voorwoord van de paus. Dat is niet een dun geschrift met 129 vragen en antwoorden, zoals onze Heidelbergse Catechismus. Het is een dikke pil van meer dan 700 bladzijden.

Heel duidelijk blijkt uit deze 'Katechismus', hoe alles in de Rooms Katholieke Kerk draait om de sacramenten.

De verkondiging van het woord van God wordt er niet waardeloos geacht. Maar zij krijgt feitelijk een plaats toegewezen in het voorportaal van de eredienst en de kerk. Dat is zichtbaar tot in de indeling van de Rooms Katholieke kerkgebouwen.

Een enkel citaat geef ik, omdat het precies aangeeft hoe in de Rooms Katholieke leer tegen de prediking wordt aangekeken in verhouding tot de sacramenten.

Ik citeer: *"De heilige Geest bereidt ons voor op de sacramenten door het woord van God en door het geloof waarmee wij het woord met een juiste instelling van hart ontvangen. Dan versterken de sacramenten het geloof en drukken het uit."*¹

Rome zegt hiermee dus: verkondiging van Gods woord is wel belangrijk, maar alleen als voorbereiding op de sacramenten. Om de viering van de sacramenten gaat het, vooral de eucharistie. Want - ik citeer nog een keer - *"Sacramenten zijn zintuiglijke tekenen (woorden en handelingen), die toegankelijk zijn voor mensen van deze tijd. Zij verwezenlijken op werkzame wijze de genade, die zij betekenen krachtens het handelen van Christus en de macht van de heilige Geest."*²

Dat is echt anders, dat wat wij belijden in zondag 25 van de Heidelbergse Catechismus en artikel 33 van de Nederlandse Geloofsbelijdenis. Wij belijden, dat de prediking niets slechts voorbereiding is op het heil, dat in de sacramenten pas echt wordt uitgedeeld.

Volgens de Bijbel is de verkondiging van het evangelie het wezenlijke. De verkondiging van het evangelie is het heil in de vorm van het evangeliewoord. Het is het in-

¹ Katechismus van de Katholieke Kerk, Utrecht 1995, 1133, p. 259.

² idem 1084, p. 249.

strument, dat God de Heilige Geest zelf gebruikt om mensen het geloof te geven. Daarin komt God zelf sprekend naar ons toe.

"Nu alleen het geloof ons aan Christus en al zijn weldaden deel geeft, waar komt dit geloof vandaan? Van de Heilige Geest, die het geloof in ons hart werkt door de verkondiging van het evangelie en het versterkt door het gebruik van de sacramenten."

3. De belofte

Het spreken over het geloof is een rode draad in de catechismus. Geloof is een geschenk van God. De Heer zegt dat duidelijk in de Bijbel. Paulus schrijft in Efeziërs 2:8:

"Door zijn genade bent u nu immers gered, dankzij uw geloof. Maar dat dankt u niet aan uzelf; het is een geschenk van God."

Dat betekent niet, dat God de Heilige Geest het geloof zomaar in ons leven dropt. Nee, daarvoor verzet de Heilige Geest heel wat werk. God komt sprekend ons leven binnen. En dat is al het heil, wanneer je het goed bekijkt. Dat is 'de belofte van het evangelie'.

God "geeft ons zijn genade in zijn goede woord, het evangelie." ³ "Want de 'belofte' betekent feitelijk en heel concreet de genadig sprekende God en Vader van Jezus Christus." ⁴

Daarom blijft het geloof altijd aangewezen op de belofte, op de sprekende God en zijn levende woord. Daardoor immers wil God zijn kinderen onderwijzen en hun zijn heil in Jezus Christus meedelen. De verkondiging van het evangelie is en blijft het eerste middel, dat de Heilige Geest gebruikt om in mensen het geloof te werken en te voeden.

Het was werkelijk reformatie van de kerk, toen de verkondiging van het evangelie weer naar het centrum van de eredienst en de kerk werd gehaald.

Door de verkondiging van het evangelie bedient Christus zelf door zijn Heilige Geest aan u de verzoening. Door het woord van het geloof wordt de genade van God u aangereikt. U hoeft niet te wachten totdat de genade u echt bereikt in de vorm van de sacramenten. God zelf spreekt u in Christus aan.

Christus zegt u toe, dat Hij zichzelf voor u gegeven heeft in de dood. En de Heilige Geest legt u dat na aan uw hart door de levende verkondiging van het evangelie.

De preek 's zondags in de kerk is belangrijk in het geheel van de eredienst. Ja, de hele eredienst wordt gedragen door het woord van God, door de sprekende Heer zelf. In alle onderdelen is Hij aan het werk en aan het woord, ook wanneer wij spreken en zingen. Wanneer wij in geloof reageren op wat Hij zegt en belooft. Want geloof is de enig goede reactie op de belofte van het evangelie.

Preken, zoals u die hoort, zijn een laatste schakel in een veelzijdig en intensief werken van de Heilige Geest. Ga maar even na, wat er aan vooraf gegaan is. De dominee heeft gestudeerd, de Bijbel gelezen, verklaringen bekeken.

³ Dr. C. Trimp, Klank en weerklank, Door prediking tot geloofservaring, Barneveld 1989, p. 58.

⁴ idem, p. 60.

Ja, de Heilige Geest heeft eeuwen geleden gesproken en Gods heil geopenbaard in het evangelie. Hij heeft het laten opschrijven in de Bijbel. Daarmee had God u al op het oog, samen met heel zijn kerk van alle tijden en plaatsen. Zo wil God u zijn belofte van het evangelie laten horen.

En die belofte houdt in, zegt antwoord 66: *"dat God ons om het enige offer van Christus, aan het kruis volbracht, vergeving van zonden en eeuwig leven uit genade schenkt."*

Dat verkondigt God u zelf. En onder die belofte zet Hij voor ons, voor u zijn handtekening.

Hoe kostbaar die verkondiging van het heil is blijkt bijvoorbeeld uit 1 Petrus 1.

"Geprezen zij de God en Vader van onze Heer Jezus Christus: in zijn grote barmhertigheid heeft hij ons opnieuw geboren doen worden door de opstanding van Jezus Christus uit de dood, waardoor wij leven in hoop." (1 Petr. 1:3)

De verstrooide gelovigen, aan wie Petrus schrijft, hebben het volle heil in Christus mogen zien. Want zij hebben het in de prediking te horen gekregen. De profeten van het Oude Testament hebben ernaar gezocht en gespeurd. Maar ze mochten de Messias slechts zien en verkondigen van een afstand. Maar u, gelovigen van het Nieuwe Testament, hebt er daadwerkelijk deel aan gekregen in de belofte van het evangelie.

"Er werd hun geopenbaard dat deze boodschap niet voor henzelf bestemd was maar voor u, en nu is deze boodschap u verkondigd door hen die u het evangelie hebben gebracht, gedreven door de heilige Geest die vanuit de hemel werd gezonden. Het zijn geheimen waarin zelfs engelen graag zouden doordringen." (1 Petr. 1:12).

De Geest zendt mensen met het evangelie naar u toe. Zo werkt Hij. Een unieke methode is dat, die vaak niet begrepen wordt, waar soms smadelijk over wordt gedaan. Maar toch, in het woord van Christus komt God zelf naar u toe met zijn genade. Dat is zijn belofte, de belofte van het evangelie. Aan die belofte verbindt God zelf zijn teken en zegel. Daar zet Hij zelf zijn handtekening onder. Onder het document van Christus, met zijn eigen bloed geschreven.

De kerk leeft niet van de sacramenten op zich. Maar zij "leeft van het evangelie van de vernederde, verhoogde en wederkomende Christus en zij kent in het geloof deze *gepredikte Christus.*"⁵

En God is zo goed om die belofte van het evangelie ons ook zichtbaar en tastbaar voor ogen te stellen, tot versterking van ons geloof in Jezus Christus.

4. Echt waar

Een handtekening is iets van jezelf. Het is jouw naam onder een document. Je zet jezelf er neer bij wijze van spreken.

Zo laat Gods handtekening ook zijn naam zien. God zegt en laat zien dat het echt is, wat Hij belooft in Jezus Christus. En dat Hij het echt aan u en mij wil geven. God zet met de sacramenten een dubbele streep onder zijn beloften.

Dat heeft Hij zelf niet nodig, om betrouwbaar over te komen.

⁵ idem, p. 60.

Christus stelde de sacramenten niet in, omdat Hij zelf aan de betrouwbaarheid en de geloofwaardigheid van Gods beloften zou twijfelen. God vraagt zich niet af: "Zouden mijn beloften wel overkomen bij de mensen? Laat Ik dan maar voor alle zekerheid een paar tekenen en zegels daarbij voegen." De noodzaak en de wenselijkheid van de sacramenten ligt niet aan Gods kant, maar aan onze kant.

God zet *voor ons* zijn handtekening onder de belofte van het evangelie. God heeft daarmee ons geloof op het oog. Dat is vaak zwak is en het heeft dringend versterking nodig. Daarvoor wil God de Heilige Geest zelf zorgen. Allereerst door de regelmatige verkondiging van het evangelie.

De catechismus noemt dat niet. Maar met de verkondiging wil God ons geloof werken, maar vervolgens ook in stand houden en voeden. Dat ligt in de aard van de prediking.

Maar daarnaast wil de Heilige Geest ons geloof ook versterken door het gebruik van de sacramenten. Dat is nodig. Wij hebben het er vaak moeilijk mee God te vertrouwen op zijn woord alleen. Onze oren zijn niet voldoende. Dat is beschamend voor ons.

Artikel 33 van de Nederlandse Geloofsbelijdenis vestigt onze aandacht op dat aspect van de sacramenten. We belijden daar:

"Wij geloven dat onze goede God, omdat Hij met ons onverstand en de zwakheid van ons geloof rekening houdt, voor ons de sacramenten heeft ingesteld. Zo wil Hij ons met zijn beloften verzegelen en ons onderpanden van zijn goedgunstigheid en genade jegens ons in handen geven. Ook wil Hij zo ons geloof voeden en onderhouden. Hij heeft de sacramenten gevoegd bij het Woord van het evangelie (NB!), om ons door middel van onze zintuigen des te beter duidelijk te maken, zowel wat Hij ons door zijn Woord te verstaan geeft, als wat Hij van binnen in ons hart doet. Zo bekrachtigt Hij in ons het heil waaraan Hij ons deel geeft."

God, onze Vader, is een goede Meester. En in Jezus Christus hebben we de beste leraar die er is. Hij kent ons door en door. Hij weet hoe mensen zijn, hoe zwak van verstand. Hoe klein van geloof. Hij houdt er rekening mee. Hij schakelt in zijn goedheid ook de andere zintuigen in. Zodat we niet maar alleen op onze oren hoeven af te gaan.

Jongens en meisjes van de basisschool, jullie gaan morgen weer naar school. Nog een paar weken. Jullie mogen weer een heleboel gaan leren: rekenen, lezen, taal, Bijbelse geschiedenis en nog veel meer. Een heleboel dingen weten jullie nog niet. Dat hoeft ook niet, als je jong bent. Je mag het gaan leren. Thuis eerst van vader en moeder. Maar dan ook op school van de meester en de juf.

Hoe gaat dat? De meester of de juf gaat vertellen en uitleggen. Zij proberen op die manier jullie dingen te leren. Maar het wordt vaak veel duidelijker, ze er een plaatje bij laten zien. Of misschien wel een DVD of een PowerPointpresentatie. Dan kun je zien hoe het zit. Vaak onthoud je het dan veel beter. Ook voor later. Als je het later nog een keer weer ziet, dat weet je: 'O ja, zo zat het.' Die methode leren de meester en de juf eigenlijk van God. Want Hij doet het ook zo.

God zegt: "Zo doe Ik. Zo verlos Ik jullie door de Heer Jezus Christus. Ik beloof je de redding en de vergeving van de zonden door het bloed van Jezus. Luister maar goed en geloof het maar. Maar Ik ga je het door middel van een teken en zegel ook nog een keer laten zien. Want Ik wil dat je het zeker weet en vast gelooft, dat mijn belofte ook voor jou geldt. Daarom geef Ik je de sacramenten. Daarom heb Ik die door Christus laten instellen."

God wil ons de belofte van het evangelie laten zien als met eigen ogen. "Kijk maar, mijn kind, zo doe Ik het. Zo was Ik je zonden af. Kijk maar, Ik heb je laten besprenkelen met het water en je zo besprenkeld met het bloed van Jezus, mijn Zoon. Zo heeft Christus zijn lichaam en bloed gegeven voor jouw zonden, om jou te redden. Kijk maar naar het gebroken brood en de vergoten wijn. En hoor maar wat Ik er bij zeg en beloof."

Want God zwijgt niet, wanneer wij de sacramenten gebruiken. God blijft ook dan spreken, de taal van de tekenen en de taal van de woorden en de belofte.

Zonder woorden zeggen de sacramenten niets. Dan is het net alsof je het Journaal hebt aanstaan, maar je hebt het geluid weggedraaid. Dan krijg je wel beelden, maar je hoort niet waar het over gaat. Of het is alsof de meester je wel een plaatje laat zien. Maar hij vertelt niet wat het is en waarom hij dat laat zien.

Het blijft ook bij doop en avondmaal gaan om de boodschap, het evangelie van Jezus Christus. Dat evangelie drukt God kernachtig, zichtbaar en zelf tastbaar uit in de tekenen van water en brood en wijn.

Hij doet dat voor ons. Dat is weer de taal van het verbond en van de belofte. "Dit is mijn lichaam voor u" zegt Jezus bij de instelling van het Avondmaal. En die woorden blijven klinken, telkens weer, wanneer zijn gemeente het avondmaal viert en gebruikt.

In het geloof mogen we ons die belofte van God eigen maken. Gods belofte is betrouwbaar. God zelf laat het u horen en zien. U hoort het verkondigen. U ziet het bevestigd en verzegeld door de heilige doop en het heilig avondmaal.

God zet om uwentwil een dubbele streep onder zijn beloften. Hij zet er voor u zijn handtekening onder. Hij zegt daarmee: "Hier ben Ik en zo ben Ik. Hoor maar, lees maar, kijk maar! En geloof in Christus."

Amen.